

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Bohuslava Hnízдила a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **A. Y.**, zastoupená Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 7/834, Ostrava – Moravská Ostrava a Přívoz, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 10. 3. 2009, č. j. 63 Az 91/2007 - 62,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 10. 3. 2009, č. j. 63 Az 91/2007 - 62, zamítl žalobu podanou žalobkyní (dále jen „stěžovatelka“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „ministerstvo“) ze dne 5. 9. 2007, č. j. OAM-1-669/VL-10-19-2007, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatelky o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“). Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatelka v žádosti o udělení mezinárodní ochrany opakovaně uváděla jen ekonomické potíže, jež samy o sobě nezakládají odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud se po konstatování přípustnosti kasační stížnosti, ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s., dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do s. ř. s. byl zaveden zákonem č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Ve věcech azylu v nové úpravě institutu nepřijatelnosti (§ 104a s. ř. s.) je nyní kasační stížnost mimořádným opravným prostředkem omezeným na případy objektivní nutnosti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Z těchto důvodů bude kasační stížnost ve věcech azylu přijata k projednání jen tehdy, jestliže rozhodování o ní umožní Nejvyššímu správnímu soudu zároveň plnit obecnější sjednocující funkci v systému správního soudnictví. S ohledem na

ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že stěžovateli byla soudní procesní ochrana již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Přesahem vlastních zájmů stěžovatele (který ve věcech azylu jediné vede k meritornímu projednání kasační stížnosti) je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v následujících typových případech: 1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. 2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu. 3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně. 4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu. b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Z výše uvedeného vyplývá, že je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. Zájem stěžovatele je však rovněž uvést, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Stěžovatelka v kasační stížnosti především namítala, že ministerstvo nepostupovalo tak, aby byl dostatečně zjištěn skutkový stav projednávané věci a tímto pochybením porušilo ustanovení § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Ministerstvo i krajský soud se v rozporu se zákonem zabývaly pouze

tím, že důvodem její žádosti o udělení mezinárodní ochrany byla nemožnost získat v zemi původu stále zaměstnání, její nepříznivá ekonomická situace a snaha o legalizaci pobytu v České republice. Ve skutečnosti byla v Mongolsku i pronásledována, avšak tento fakt při podání žádosti podrobně nepopisovala, protože jí nebyla známa povinnost uvést vše a ministerstvo ji v tomto směru vůbec nepoučilo. Krajskému soudu tedy vytýká, že dostatečně nezkoumal, zda Mongolsko splňuje podmínky definice bezpečné země původu a že se náležitým způsobem v napadeném rozsudku nevypořádal se všemi skutečnostmi, které jsou součástí správního spisu a vyšly v průběhu správního a soudního řízení najevo. Toto pochybení pak vykazuje znaky nesprávného posouzení právní otázky podmínek udělení mezinárodní ochrany.

Nejvyšší správní soud opakovaně judikoval (srov. např. rozsudek ze dne 26. 7. 2006, sp. zn. 7 Azs 81/2006, dostupný na www.nssoud.cz), že „Nejvyšší správní soud vychází při svém rozhodování z toho, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2004, sp. zn. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je proto aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování“. Stěžovatelka však ve vlastnoručně psané žádosti o udělení azylu ani při pohovoru neuvedla žádné relevantní důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 12 zákona o azylu.

V kasační stížnosti stěžovatelka dále namítala, že se ministerstvo i krajský soud nedostatečně zabývaly zjištěním skutkového stavu pro rozhodnutí ve věci, zejména otázkou dodržování základních lidských práv v Mongolsku. Nejvyšší správní soud se k této otázce v rámci své ustálené a jednotné judikatury již několikrát vyjádřil. Povinnost zjistit skutečný stav věci má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. V tomto smyslu lze odkázat na rozsudek ze dne 20. 11. 2003, č.j. 2 Azs 27/2003-59, který byl uveřejněn pod č. 181/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, v němž je konstatováno, že „Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne. Nedojde-li k zamítnutí žádosti ve lhůtě 30 dnů od zahájení správního řízení, vydá správní orgán negativní rozhodnutí dle § 12 citovaného zákona; to však neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit

posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 správního řádu má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.“ V průběhu správního řízení o udělení mezinárodní ochrany nevyšlo najevo, že by se stěžovatelka ve státě původu měla důvodně obávat pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má (nebyla členem žádné politické strany, nikdy nebyla trestně stíhána, se státními orgány neměla žádné problémy). Ekonomické důvody, pro které opustila zemi původu (nemožnost nalézt stále zaměstnání a těžké životní podmínky), nejsou pak azylově relevantní pro udělení mezinárodní ochrany. V tomto směru lze poukázat na rozsudek ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003 - 54, dostupný na www.nssoud.cz, podle něhož „Obtíže žadatele o azyl stran obživy či možností seberealizace v zaměstnání nelze bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele vnímat jinak, nežli jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ze znění zákona č. 2/2002 Sb.“. Také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 - 43, dostupný na www.nssoud.cz, mimo jiné, vyslovil právní názor, že „V žádosti o udělení azylu opakovaně uváděné ekonomické důvody (nedostatek finančních prostředků, nemožnost sehnat práci) ... nezakládají samy o sobě odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb.; tyto důvody nelze kvalifikovat ani jako politické přesvědčení, a to zejména tehdy, jestliže žadatel nebyl nikdy členem politické organizace a ani jinak se politicky neangažoval“. Obdobně se vyjádřil v rozsudku ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, dostupný na www.nssoud.cz, že „Skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu (...) ekonomické problémy, není bez dalšího ani důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ani důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů (§ 14 téhož zákona)“. Konečně lze poukázat i na rozsudek ze dne 9. 12. 2003, č. j. 7 Azs 32/2003 -60, dostupný na www.nssoud.cz, ve kterém byl vysloven závěr, že „Byla-li žádost žadatele o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná (§ 16 odst. 1 písm. a/ zákona č. 325/1999 Sb., o azylu) proto, že byly tvrzeny toliko důvody ekonomické, je nepřipustná žalobní námitka o tom, že žadatel je utlačován a omezován státními institucemi v zemi původu.“

Ve vztahu k povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany uvést veškeré podstatné skutkové okolnosti, které správní orgán posléze hodnotí jako podklad pro rozhodování, Nejvyšší správní soud poukazuje na rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 27/2003 - 48, dostupný na www.nssoud.cz, podle něhož „Neuvádí-li žadatel o azyl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, jde o žádost zjevně nedůvodnou, již lze zamítnout podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu při dodržení lhůty uvedené v § 16 odst. 3 tohoto zákona.“ Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2004, č. j. 7 Azs 38/2003-37 (dostupný na www.nssoud.cz) „Za pronásledování ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., je nutno považovat pouze takové ohrožení života či svobody, které je trpěné, podporované či prováděné státní mocí, nikoliv takové negativní jevy, které státní orgány cíleně potírají a čelí jim“. Obsah spisu však nesvědčí tomu, že by stěžovatelka byla v tomto smyslu pronásledována. Navíc byla stěžovatelka ministerstvem před

pohovorem náležitě poučena, že musí uvádět veškeré skutečnosti, jež ji vedly k opuštění vlasti a toto poučení podepsala.

1

Namítá-li stěžovatelka, že jí měl být udělen azyl podle ustanovení § 12 zákona o azylu, ačkoliv i krajský soud zcela důvodně shledal, že opustila zemi původu z azylově irelevantních důvodů, odkazuje Nejvyšší správní soud na právní názor vyslovený v rozsudku ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, který byl publikován pod č. 244/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud vyslovil, že „Naplnění podmínky pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona“. Obdobně v rozsudku ze dne 27. 5. 2004, č. j. 7 Azs 124/2004 - 45, který byl uveřejněn pod č. 349/2004 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, zaujal právní názor, že „jsou-li splněny podmínky vymezené v ustanovení § 16 odst. 1 zákona o azylu, tj. podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné, není namístě zkoumat případnou existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, protože udělení azylu je za takové situace vyloučeno.“ Se zřetelem k tomu, že stěžovatelka po celou dobu správního řízení neuváděla skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, bylo právní posouzení věci ministerstvem, a posléze i krajským soudem, zcela v souladu se zákonem. Proto nebylo nutné opatřovat zprávy o stavu a ekonomické situaci Mongolska z důvodu jejich nadbytečnosti. Lze poukázat i na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, dostupný na www.nssoud.cz, v němž Nejvyšší správní soud vyslovil právní názor, že „Pokud žadatel o udělení azylu není vystaven žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů, resp. nemá z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach, popř. takové skutečnosti ve správním řízení vůbec netvrdí, pak nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., a to i přes skutečnost, že pochází ze země s nedemokratickým a autoritativním režimem, který zásadním způsobem diskriminuje a potlačuje opozici, resp. osoby zastávající politicky odlišné názory.“

K přesvědčení stěžovatelky o splnění podmínek minimálně pro doplňkovou ochranu ve smyslu § 14a zákona o azylu, aniž by blíže uvedla z jakého důvodu se tak domnívá, Nejvyšší správní soud odkazuje na svoji konstantní judikaturu k této otázce. V rozsudku ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, dostupném na www.nssoud.cz, vyslovil právní názor, že „Jakkoli nelze shledat úplnou shodu mezi zněním bývalého § 91 a nynějšího § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, tak v těch částech, kde takovou shodu shledat lze, je možno i po účinnosti zákona č. 165/2006 Sb. aplikovat právní názory vyslovené Nejvyšším správním soudem ve vztahu k onomu dříve účinnému § 91 zákona o azylu“. Nejvyšší správní soud také poukazuje na to, že se v řadě svých rozhodnutí zabýval překážkou vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu a podmínkami výroku o této překážce. V rozsudku ze dne 4. 8. 2005, č. j. 2 Azs 343/2004 - 56, uveřejněný pod č. 721/2005 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, vyslovil, že „V případě rozporu mezi ustanoveními čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (publikované pod č. 208/1993 Sb.) a § 91 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, má aplikační přednost čl. 33 odst. 1 Úmluvy. Pokud je však zjevné, že konkrétní žadatel o azyl nemůže být uprchlíkem typicky proto, že neuvádí žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování, není k takové aplikační přednosti důvod, neboť na takovou

osobu čl. 33 odst. 1 Úmluvy nedopadá“. Stěžovatelka neuvedla žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování, resp. že by jí hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy uvedené v ustanovení § 14a zákona o azylu. Stěžovatelka v zemi původu nebyla členem žádné politické strany, nikdy nebyla trestně stíhána a se státními orgány neměla žádné problémy. Potížemi při hledání zaměstnání trpí i ostatní obyvatelé Mongolska, jak sama uvedla, což souvisí s celkově nepříznivou ekonomickou situací země. Ovšem tuto skutečnost nelze bez dalšího zohledňovat jako azylově relevantní důvod.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na všechny námitky podávané v kasační stížnosti a krajský soud při svém rozhodování postupoval ve smyslu této judikatury. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky.

Nejvyšší správní soud proto posoudil kasační stížnost jako nepřijatelnou a z tohoto důvodu ji odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 věty první za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. června 2009

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu